

FOLKLORNIKI V POMURJU SMO AKTIVNI

VALERIJA ŽALIG

Folklorniki iz severovzhodnega dela Slovenije morda redkeje kot drugi pišemo v Folklornik, kar pa ne pomeni, da nismo aktivni, saj je v Pomurju trenutno kar 35 folklornih skupin, od tega 5 romskih in tri skupine madžarske narodnostne skupnosti. Vse omenjene skupine delujejo v okviru območnih izpostav Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti Ljutomer, Gornja Radgona, Lendava in Murska Sobota.

Sotiš in šamarjanka se še vedno plešeta skoraj na vsaki prekmurski gostiji - gostüvanju, seveda tudi brez čardaša ne gre, saj živimo blizu meje z Madžarsko in tudi sicer je med plesi, ki jih imamo za "naše", najti veliko čardašev, ki jih povsem običajni plesalci - ne tisti, ki delujejo v folklornih skupinah - še niso pozabili in jih znajo zaplesati.

Pomurske skupine imajo veliko priložnosti nastopati, saj je v Pomurju veliko prireditev in skoraj ni takšne, na kateri ne bi zaplesala vsaj ena od folklornih skupin. Le-te dobro sodelujejo tudi s turističnimi podjetji in v kar štirih Termah redno predstavljajo ljudsko izročilo gostom.

Beltinski festival pozna največje število ljudi, saj je največja in najbolj znana folklorna prireditev v Pomurju in je v dobesednem pomenu praznik slovenske folklorne, ki si ga vsako leto ogleda čez 7000 obiskovalcev od blizu in daleč. Letos je bil že 36. po vrsti, potekal je od 26. do 29. julija; Folklorna skupina KUD Beltinci, ki festival vsako leto pripravlja, pa bo prihodnje leto slavila 70. obletnico obstoja.

Štiridnevni program Beltinskega festivala zajema vsa področja ljudskega izročila, od ljudske glasbe, šeg in navad, ljudske obrti, kulinarike in seveda plesa. Med festivalom si obiskovalci lahko ogledajo priložnostne razstave na temo ljudskega izročila, dva večera sta namenjena ljudski glasbi in dva večera ljudskim plesom v izvedbi domačih in tujih folklornih skupin. Sobotni večer je navadno rezerviran za prikaz programa tuje (ali več tujih) skupin, v nedeljo je na programu državno srečanje folklornih skupin, ki pod nazivom Le plesat me pelji poteka v organizaciji Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti.

Za vse obiskovalce je zelo zanimiv sobotni popoldan, v katerem sodelujejo vse vasi občine Beltinci. Vsaka vas pripravi predstavitev vsaj ene od manj znanih ljudskih obrti in ponudi del prekmurske kulinarike. Gostje si lahko ogledajo, kako so nekoč delali slamnate strehe, kako so izdelovali opravo pozvačina, kako so izdelovali opeko,

Otroška folklorna skupina iz Beltincev.
(Foto: Janez Eržen, regijsko srečanje otroških folklornih skupin, Murska Sobota, maj 2007.)

Otroška folklorna skupina Osnovne šole Turnišče.
(Foto: Janez Eržen, regijsko srečanje otroških folklornih skupin, Murska Sobota, maj 2007.)

Folklorna skupina Kulturno umetniškega društva Šalovci.
(Foto: Janez Eržen, regijsko srečanje odraslih folklornih skupin, Maribor, maj 2007.)

ogledamo si lahko mizarško obrt in izdelovanje kmečkega orodja in še kaj. Privoščimo si lahko prekmursko gibanico po starem receptu, posolanke, mürske ribe, pajani krüj, celo žabje krake (žab je bilo v prekmurski "močvari" včasih veliko več kot zdaj), poskusimo pa lahko tudi kakšen kozarec dobrega prekmurskega vina, kot bi rekel

naš pozvačin: ... "Za piti se nikaj ne bojte, naprejšali smo za eden polovnjak finoga fceplenoga vijna!"

Značilnost Beltinskega festivala je gostoljubnost domačinov, ki si jo zapomnijo tako gostujoče skupine kot obiskovalci. V Beltince je vredno priti, zato naj vas povabim s pozvačinovimi besedami: "Prijte fsi, šteri ste od kolena meši pa od podplata vekši! Z glasnimi gutami, friškimi petami ino trdimi mošnjami!"

Beltinski festival pa ni edina zanimiva prireditve, ki bi si jo bilo treba ogledati. Srečanja folklornih skupin organizirajo tudi posamezne skupine. Tako se je lansko leto v Bogojini, v organizaciji tamkajšnje folklorne skupine, zbralo kar 7 folklornih skupin, ki so popestrile večer domačinom. Tudi prireditve kot so: Būjraški dnevi, Košičevi dnevi, Soboški dnevi, Lendavska trgateg, kmetijsko živilski sejem v Gornji Radgoni, dnevi turizma v Dobrovniku in drugi, so povezani s folklornimi skupinami, saj je v okviru vsake prireditve vsaj en dan namenjen prikazu plesnega in/ali glasbenega izročila.

V Veliki Polani se je pred štirimi leti začela razvijati prireditve Naša Poljana, ki je prerasla svoj prvotni namen - letni koncert Folklorne skupine Kulturnega društva Miško Kranjec iz Velike Polane. Naša Poljana je zgodba, v kateri se vsako leto znova in vsako leto drugače prepleta ljudski ples z ljudsko glasbo, vražami, ljudskimi liki, kot so džileri, čarovnice, čamre, pozvačini, gambele ipd.. Prireditve si vsako leto ogleda čez 1000 obiskovalcev, le-ti pa z zanimanjem čakajo nove zgodbe, ki jih ob plesu, glasbi in pesmi razvija Milan Zrinski, znan zbiralec ljudskega blaga in nedvomno eden najboljših povezovalcev tovrstnih prireditev. Letos je bila tema nedeljskega dela prireditve pozvačin, ki je v Pomurju še vedno živ lik na skoraj vsaki gostiji (svatbi). Pozvačini so se (in se še) razlikujejo od vasi do vasi, razlikujejo se po opravi, obnašanju; ponekod hodita vabit dva pozvačina, drugje je hodil "pozavat" en sam. A o tem ste izvedeli več, če ste bili na Naši Poljani.

Posebna pozornost v okviru Naše Poljane je posvečena ljudski glasbi, saj se je enodnevna večerna prireditve preoblikovala v samostojni festival ljudske glasbe Musica Pannoniae in se razširila na štiri večerne prireditve v različnih krajih. Namen festivala je približevati poslušalcu ljudsko glasbo v raznih interpretacijah in širiti sporočila, da glasba ne pozna meja, kar se še posebej odraža na našem narodnostno mešanem območju. Festivala se udeležujejo skupine, ki se želijo čimbolj približati izvorni glasbi, in skupine, ki ljudsko glasbo igrajo v različnih sodobnih, od ljudskega izročila odmaknjenih priredbah. Letos je na festivalu sodelovala zelo zanimiva skupina iz Vojvodine -Trio Suton, kot domača skupina pa se je predstavila Marko banda.

Mislím, da nam je uspelo narediti dober in zanimiv festival, ki privablja vedno več obiskovalcev različnih starosti, le-ti pa z zanimanjem poslušajo in spremljajo vse skupine. Doslej so bili navdušeni vsi, poslušalci in izvajalci.

Folklorna skupina Kulturnega društva Kajer Bučečovci.
(Foto: Janez Eržen, regijsko srečanje odraslih folklornih skupin, Maribor, maj 2007.)

Folklorna skupina Kulturno umetniškega društva Beltinci.
(Foto: Janez Eržen, regijsko srečanje odraslih folklornih skupin, Maribor, maj 2007.)

Folklorna skupina Kulturnega društva Miško Kranjec iz Velike Polane.
(Foto: Janez Eržen, regijsko srečanje odraslih folklornih skupin, Maribor, maj 2007.)

V Prekmurju smo torej aktivni. Nekateri bolj, drugi manj, kolikor nam pač dopušča čas. Vsi, ki se s folklorno dejavnostjo ukvarjamo, imamo tovrstno početje radi. Trudimo se, da bi delali čim bolje ter da bi s tem prispevali k oblikovanju naše posebne pomurske in ožje lokalne identitete.